

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовао комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 24. 10. 2025.		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. др Зорица Хацић Радовић	редовни професор	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 14. 6. 2022.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет, Нови Сад		председник комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. др Јован Попов	редовни професор	Наука о књижевности, 15. 5. 2013.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филолошки факултет, Београд		члан комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. др Горана Раичевић	редовни професор	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 23. 4. 2015.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Филозофски факултет		ментор, члан комисије
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4.		
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5.		
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Ивана, Весна, Живанчев		
2. Датум рођења, општина, држава: 30.05.1989, Суботица, Република Србија		

3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: **Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску књижевност и језик**
Мастер професор српске књижевности
4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: 2013.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Поетика прозе Светлане Велмар Јанковић

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација има 234 стране. Обухвата поглавља: Увод, Пропаст српског грађанства и породична трагедија као романескне теме Светлане Велмар Јанковић, Поетика унутрашњег простора у прози Светлане Велмар Јанковић, Српска историја у делима Светлане Велмар Јанковић, Издаја као једна од начелних списатељичиних тематских преокупација, Београд, коме воде сви путеви литерарног света Светлане Велмар Јанковић, Закључак и Извори и литература.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У Уводу дисертације „Поетика прозе Светлане Велмар Јанковић“ предочен је корпус истраживања (романи *Ожиљак*, *Бездно*, *Востаније*, *Лагум*, *Нигдина*, драме *Стефан Дечански* и *Кнез Михаило*, збирке *Дорћол* и *Врачар*, као и збирка прича за децу *Књига за Марка*, те краће прозе „Парче“ и „Тапете“) на основу којих ће бити изведене и основне поетичке категорије прозног опуса Светлане Велмар Јанковић. У корпус су уврштене и аутобиографске књиге *Прозраци* и *Прозраци II*. Кад је реч о теоријско-методолошкој апаратури, **примењују се премисе** имагологије и новог историзма, будући да је у ауторкином опусу присутна бинарна подела на историјском предлошку утемељених актера када гласови побеђених/победилаца представљају своје, другачије виђење преломних историјских догађаја. Наводе се и разлози примене анализе поетике простора као поетичке чињенице која носи мање или више јасне значењске квалитете. Даје се преглед досадашњих истраживања везаних за дело Светлане Велмар Јанковић, од којих већину чине појединачни тематски прилози (у **Зборнику радова**) и **једна монографија** (Ален Капон, *Светла Светлане Велмар Јанковић*).

Друго поглавље **Пропаст српског грађанства и породична трагедија као романескне теме Светлане Велмар Јанковић** посвећено је преломној тачки српске историје, када је, првобитно у годинама окупације, а посебно у годинама после ослобођења, дошло до деградације српске грађанске класе као и њеног потоњег нестанка у оквирима новог социјалистичког поретка. Ауторка се ослонила и на историјска истраживања о формирању и развоју српске грађанске класе, о њеном растакању и паду (Наташа Милићевић, Љубинка Трговчевић...), али и о ставу послератне историографије према грађанском друштвеном слоју по којем је овај сврстан међу квислинге и колаборационисте, на чему је и грађена послератна историјска наратива о преломним догађајима 1941-1945. године.

Потом се, на основу аутобиографских записа ауторке, говори се о њеном животном искуству, посебно о изворишној тачки породичне трагедије која се временски поклапа са сменом политичких парадигми у којој је српска грађанска класа доживела пораз. Истиче се посебно ауторкин однос са оцем који је, као помоћник министра просвете у влади Милана Недића, побегао из земље и од нових власти био осуђен у одсуству, као и ситуације у којој се жигосана породица народног непријатеља труди да преживи али и да се укључи у друштво. Важност биографске позадине ауторкиних романа биће објашњена у посебним целинама, поготово кад буде реч о романима *Лагум* и *Нигдина*. Уз Светлану Велмар Јанковић поменути су и писци Борислав Пекић и Слободан Селенић, који су у својим делима такође писали о српском грађанству и њиховом историјском слому на примерима драматичних личних судбина романескних јунака.

У оквиру овог поглавља посебна пажња посвећена је *Ожиљку* – првом роману Светлане Велмар Јанковић који је ушао и у најужи избор за НИН-ову награду. Символика *Ожиљка* везана је за положај главне јунакиње која је обележена физичким/символичким жигом припадности бившем свету, као и њеним напорима да се као млада девојка-девојчица у новим околностима снађе. Указује се на две варијанте овог модернистички написаног романа – прве верзије из 1956, у друге из 1999. године. Анализирају се подробно сви ликови, и потражена је паралела са стварним личностима, када се делови њихових судбина и особина синкретишу и отеловљују у фиктивним карактерима. Снови као производ несвесног али и као извор фантастичких елемената, као значајан део овог романа, такође су издвојени и анализирају. Како је у роману присутна бинарна подела на бивше и нове људе, присутна је и имаголошка анализа.

Средишњи и најважнији део овог поглавља представља анализа романа *Лагум* (1990) чија је радња смештена у време између два рата, окупацију и послератно доба. Централни лик Милица Павловић, као представница предратног грађанства, анализирана је као жижна тачка у којој се преламају међуљудски односи и конфликти пре свега у оквиру саме породице, али и односи чланова породице са људима истог или другачијег класног порекла који у преломним догађајима опште друштвене промене доживљавају и личну трансформацију. Не пристајући да се одрекне властитог идентитета, Милица Павловић – иза које се препознаје и ауторкина мајка Мими Вуловић – открива се у овом роману, као и у анализама које нуди дисертација – као део пораженог света али и као морално супериорни карактер у односу на понашање победника. Истакнути су и односи између супружника, као и положај жене у типичном грађанском браку. Такође, пажња је посвећена и односу мајка-кћи, и генерацијском лому у којем деца из грађанских кућа, у новом окружењу, усвајају нове вредности које поништавају њихов првобитни идентитет. Поменуто су и стварне личности које су нашле своје место у овом роману попут Кристе Ђорђевић, Александра Белића, Саве Шумановића....

Предмет анализе следећег одељка је роман *Нигдина*, у којем се прати судбина ликова из *Лагума*, Марије и Веље Павловића, деце стрељаног народног издајника, у времену НАТО бомбардовања Србије (Југославије) 1999. године. Такође, кроз ретроспекцију прате се њихови животни путеви до кобне године којом се окончао српски 20. век, одређени историјским контекстом и посебно ратовима 90-их година. Примећује се да *Нигдина* може да се разуме и као „сумирање српске историје“ кроз судбине фиктивних романескних јунака.

Следеће поглавље посвећено је **поетици простора у прози Светлане Велмар Јанковић**, односно симболици ентеријера и његовим значењским озрачјем, при чему се консултују теоријски извори од Успенског до Башлара. Прати се пут од симболике сигурности грађанског дома до његовог физичког разарања и рушења, као и потоњи покушаји да се од привремених смештаја поново створи дом, где посебну улогу и симболику имају случајеви од реквизиције сачуваног „чипендејл сточића“, као и слике Саве Шумановића.

У поглављу **Српска историја у делима Светлане Велмар Јанковић** разматра се ауторкин однос према прошлости властитог народа, у којем доминирају питања (дис)континуитета. Уведе се и теоријски оквири новог историзма, као и појмови „противисторије“ и „историјске метафикције“. У средишту пажње овде је роман *Бездно* (1995) у којем се прати владавина кнеза Михаила Обреновића до његове трагичне погибје. Иако полази од документарне грађе, ауторка је усредсређена на владарев интимни свет, што условљава и наративне форме у роману (дневник, писма). Кнез Михаило посматра се као туђин у властитој земљи, при чему се истиче његова разапетост између Истока и Запада. Предмет анализе су и ликови Јулије Хуњад и Анастаса Јовановића. Осветљен је и кнезов уметнички лик, као и симболика његове сенке-двојника. У односу са темом романа тумачи се и драма *Кнез Михаило*.

Роман *Востаније* такође је део овог поглавља и интерпретативног круга који се односи на ауторкино понирање у српску историју, овога пута у време Првог српског устанка. Пошто се размотре теоријски увиди у наративну природу историјског дискурса, приступа се анализи Карађорђевог лика, посебно у светлу поређења двеју кључних историјских личности устаничке Србије Ђорђа Петровића и Милана Обреновића. Разматра се и митски аспект Карађорђевог личности који се у роману деконструише, као и поглед Светлане Велмар Јанковић на позицију устаника у контексту светске политике и историјског тренутка.

На крају поглавља о српској историји у прозним делима Светлане Велмар Јанковић говори се о драми *Стеван Дечански*, као и о књизи за децу *Књига за Марка* у којима доминирају теме и личности из српске средњовековне прошлости. У драми се истиче однос оца и сина као образац који се у историји владарских династија понавља.

У посебном поглављу анализира се **издаја** као једна од главних тема у делу Светлане Велмар Јанковић, али и као једна од главних мотивских константи у начину на који српски народ доживљава своју прошлост. Кључном темом чини је управо повезаност личне и колективне историје.

Поглавље о Београду издвојено је јер се ради о једном од кључних топонима списатељичиног прозног света. У оквиру овог поглавља анализирани су приповетке из збирки *Дорћол* и *Врачар* у којима се ауторка посветила литерарном оживљавању личности по којима имена носе неке од главних личности ових старих београдских квартова, углавном оне које припадају периоду Првог и Другог српског устанка. Разматра се и мотив понављања историјских образаца, дат је теоријски оквир размишљања о самом појму и значењу града, као и његовом односу према природи.

Завршно поглавље – **Закључак** сумира све проблеме, анализе и тумачења која осветљавају поетику прозе Светлане Велмар Јанковић.

На крају су дати **Извори и Литература**.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Јарић, И. (2014). „Интертекстуалне релације у роману 'Лагум' Светлане Велмар Јанковић“. Панчево: *Свеске*: часопис за књижевност, уметност и културу 25, 111, 67-73.

Живанчев, И. (2021). „Стил и језик кнежевог дневника у роману 'Бездно' Светлане Велмар Јанковић.“ Крагујевац, *Лунар*, 75, 229-239.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Дисертација Поетика прозе Светлане Велмар Јанковић, а на основу детаљне и опсежне теоријски утемељене анализе и интерпретације, указује на тематске, поетичке, мотивске константе у списатељичином прозном опусу. У првом реду ту је однос појединца и историје као извор трагичности људске егзистенције, при чему се уочава паралела између личне историје – појединачних јунака – и националне прошлости. Ради се о кључној вези између ауторкиних „грађанских“ и „историјских“ романа и приповедака.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Дисертације представља добро постављено и развијено истраживање прозног опуса Светлане Велмар Јанковић. Поглавља су добро распоређена и односе се на најважније уочене константе списатељкиног опуса. Теоријска апаратура и методологија коришћена је са мером која не заклања особености самог књижевног дела, већ, напротив, помаже у синтетичком извођењу закључака и стварању опште слике о романима и приповеткама Светлане Велмар Јанковић. Такође, оцртавање историјског контекста у којем се одвија радња њених грађанских и историјских романа примерено је и сразмерно у односу на основни књижевнокритички дискурс. Основне теме и мотиви уочени су и представљени на основу добре аргументације. Тумачења и анализе изнесена су на разумљив и језички прецизан и јасан начин. Стил је коректан и прилагођен природи овог научног жанра који нужно укључује и уметнички, књижевни израз. Цитати се наводе сврховито, као илустрација изнесених закључака и не представљају оптерећење у односу на основни текст. Дисертација не садржи делове или аспекте који заслужују негативну оцену.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање. Навести нумеричке податке о резултатима провере оригиналности рада и дати текстуално образложење.

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? **да**

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? **да**

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? **Дисертација даје први синтетички увид у поетику прозе Светлане Велмар Јанковић, добро теоријски утемељен и заснован на аргументованим тумачењима.**

4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања? **Нема их.**

5. Образложење резултата провере оригиналности рада (нумерички и наративно): **И дигитална провера показала је да је реч о оригиналном раду. „На основу анализе која је вршена програмом IThenticate који Филозофски факултет користи за проверу оригиналности текста у докторским дисертацијама, закључено је да индекс поклапања у раду кандидаткиње Иване Живанчев износи 9%, у 95708 речи програм проналази 321 поклапање према 104 извора.“ До поклапања је дошло због преузетих цитата из самог књижевног дела, или из релевантних критика. Сви цитати су прописно обележени.**

X ПРЕДЛОГ:

На основу наведеног, комисија предлаже:

а) да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана;

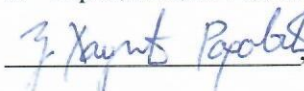
б) да се докторска дисертација врати кандидату на дораду (да се допуни односно измени);

в) да се докторска дисертација одбије.

Место и датум:

Нови Сад, децембар 2025.

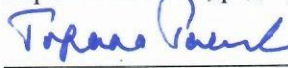
1. Зорица Хацић Радовић, ред. проф.

 председник

2. Јован Попов, ред. проф.

 члан

3. Горана Раичевић, ред. проф.

 члан,
ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.